

UDK 37

ISSN 2545 – 4439

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific Papers

Vol. 35. 6.

HUMANITIES

KIJ

Vol. 35

No. 6

pp.1829 - 2184

Skopje, 2019

Global Impact & Quality Factor

1.322 (2016)

<http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

KNOWLEDGE

INTERNATIONAL JOURNAL

**SCIENTIFIC PAPERS
VOL. 35.6**

*Promoted in Bansko, Bulgaria
2019*

**INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT
SKOPJE**

KNOWLEDGE
International Journal Scientific papers Vol. 35.6

ADVISORY BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Cezar Birzea PhD, Veselin Videv PhD, Ivo Zupanovic, PhD, Savo Ashtalkoski PhD, Zivota Radosavljević PhD, Laste Spasovski PhD, Mersad Mujevic PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Predrag Trajković PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Nedžad Korajlić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Baki Koleci PhD, Lisen Bashkurti PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

Editor in chief

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE - International Journal Scientific Papers Vol. 35.6

ISSN 1857-923X (for e-version)

ISSN 2545 – 4439 (for printed version)

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD, Skopje (N. Macedonia)

Vice presidents:

Prof. Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management, Skopje (N. Macedonia)

Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)

Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)

Prof. Mersad Mujevic PhD, Public Procurement Administration of Montenegro (Montenegro)

Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)

Members:

- Prof. Aleksandar Korablev PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (N. Macedonia)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolverhampton, (United Kingdom)
- Prof. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Aziz Pollozhani PhD, Rector, University Mother Teresa, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Artan Nimani PhD, Rector, University of Gjakova “Fehmi Agani” (Kosovo)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Boshkovic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (N.Macedonia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (N.Macedonia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola(N.Macedonia)
- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)

- Prof. Fadil Millaku, PhD, Rector, University “Hadzi Zeka”, Peja (Kosovo)
- Prof. Fatos Ukaj, University “Hasan Prishtina”, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Halit Shabani, PhD, University “Hadzi Zeka”, Peja (Kosovo)
- Prof. Halima Sofradzija, PhD, University of Sarajevo, Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Haris Halilovic, Faculty of criminology and security, University of Sarajevo, Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Hristina Milcheva, Medical college, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (N.Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Ivo Zupanovic, PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (Montenegro)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (N.Macedonia)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (N. Macedonia)
- Prof. Krasimir Petkov, PhD, National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Kiril Lisichkov, Faculty of Technology and Metallurgy, UKIM, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Krasimira Staneva PhD, University of Forestry, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Larisa Velic, PhD, Faculty of Law, University of Zenica, Zenica (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Lazar Stosic, PhD, Association for development of science, engineering and education, Vranje (Serbia)
- Prof. Lulzim Zeneli PhD, University of Gjakova “Fehmi Agani” (Kosovo)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (N.Macedonia)

- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (N.Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Mitko Kotochevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Margarita Bogdanova PhD, D.A.Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Mahmut Chelik PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (N.Macedonia)
- Prof. Marija Mandaric PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Marijan Tanushevski PhD, Macedonian Scientific Society, Bitola (N. Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (N.Macedonia)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
- Prof. Nadka Kostadinova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Nenad Taneski PhD, Military Academy “Mihailo Apostolski”, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Nevenka Tatkovic PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
- Prof. Nedžad Korajlic PhD, Dean, Faculty of criminal justice and security, University of Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Nikolay Georgiev PhD, “Todor Kableskov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)

- Prof. Petar Kolev PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
- Prof. Rade Ratkovic PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
- Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Stefanov PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Rumen Tomov PhD, Rector, University of Forestry, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Sasho Korunoski PhD, UKLO, Bitola (N.Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Snezhana Lazarevic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (N. Macedonia)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (N. Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Shyqeri Kabashi, College “Biznesi”, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Todorka Atanasova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (N. Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Valentina Staneva PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Vjollca Dibra PhD, University of Gjakova “Fehmi Agani” (Kosovo)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Zlatko Pejkovski, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (N.Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)

REVIEW PROCEDURE AND REVIEW BOARD

Each paper is reviewed by the editor and, if it is judged suitable for this publication, it is then sent to two referees for double blind peer review.

The editorial review board is consisted of 63 members, full professors in the fields 1) Natural and mathematical sciences, 2) Technical and technological sciences, 3) Medical sciences and Health, 4) Biotechnical sciences, 5) Social sciences, and 6) Humanities from all the Balkan countries and the region.

CONTENTS

THE PROBLEM OF AUTHORSHIP (AUTHOR AND THE LITERARY WORK OF ART).....	1845
Iskra Tasevska Hadji Boshkova.....	1845
DIDACTIC DESIGN OF FOREIGN (RUSSIAN) LANGUAGE TEXTBOOKS.....	1851
Natalia Milikic.....	1851
Irena Stevovic.....	1851
MULTILINGUALISM - FUNDAMENTAL PRINCIPLE OF THE EUROPEAN LANGUAGE POLICY	
.....	1857
Marija Todorova.....	1857
Vesna Koceva.....	1857
“THE ADVENTURES OF CIPOLLINO” OF GIANNI RODARI TRANSLATED IN THE ALBANIAN	
LANGUAGE BY GJERGJ ZHEJI.....	1863
Manjola Sulaj.....	1863
Olieta Polo.....	1863
ASYLUM AS A “LIFE” AFTER LIFE.....	1867
Kristina Nikolovska.....	1867
"DEMONIC, CLAIRVOYANT, POETIC RAPTURE," BY A GREAT WRITER MIROSLAV KRLEŽA	
.....	1873
Almedina Čengić.....	1873
GENDER CONSTRUCTION THROUGH FAYRY TALES - FEMALE CHARACTERISTICS.....	1879
Natasha Sarafova.....	1879
NEGATIVE ASPECTS OF CLASSICAL FAIRY TALES.....	1883
Mirzana Pašić Kodrić.....	1883
Vesna Oprhal.....	1883
SEMANTIC ANALYSIS AND LEXICAL DESCRIPTION OF ARGUMENTS IN PREDICATE-	
ARGUMENT STRUCTURE IN NATURAL LANGUAGE PROCESSING.....	1887
Mariya Zheкова.....	1887
THE VERBAL EXPRESSION OF EMOTIONS IN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	
.....	1895
Viktorija Krstovska.....	1895
ABOUT THE VOLUME OF PHRASEOLOGY.....	1901
Albena Baeva.....	1901
WORD ORDER ACQUISITION BY MACEDONIAN LEARNERS OF ENGLISH LANGUAGE AND	
THE ROLE OF LANGUAGE TRANSFER.....	1907
Ana Miteva.....	1907
PROBLEMS FACED IN DEVELOPING READING SKILLS IN EFL.....	1913
Shqipe Husaj.....	1913
LINGUISTIC SPECIFICS OF ALBANIAN AND MACEDONIAN PROVERBS ABOUT WOMAN	
.....	1919
Valjbona Toska.....	1919
COMPUTER TERMINOLOGY IN ALBANIAN AND ENGLISH.....	1925
Lindita Ademi.....	1925
Majlinda Nuhju.....	1925
THE TRANSLATION AS A POLICY OF THE NATIONAL IDENTITY IN THE NOVEL BY ELIF	
SHAFAK.....	1931
Sezen Ismail.....	1931
TECHNOLOGICAL INTEGRATION IN TEACHING LITERATURE.....	1937
(Lina) Galina Lecheva.....	1937

THE USE OF SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE AND DEVELOPING A BASIS FOR READING, LEARNING, COMPREHENSION AND CRITICAL THINKING.....	1943
Lirije Ameti	1943
Fatbardha Doko	1943
EQUIVALENCE IN SPECIALIZED DISCOURSE: INVERSE TRANSLATION OF BULGARIAN MEDICAL RESEARCH ARTICLES	1949
Ivaylo Dagnev.....	1949
METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR LEARNING BULGARIAN AS A FOREIGN LANGUAGE FOR MEDICAL COMMUNICATION.....	1955
Yuliyana Ivanova Kichukova	1955
DNA GEL ELECTROPHORESIS – A METHOD RELATED TO PCR AND INCLUDED IN THE EDUCATIONAL PROGRAM OF A BULGARIAN LANGUAGE PREPARATORY COURSE FOR FOREIGN STUDENTS.....	1961
Detelina Mileva	1961
Vesselin Alexandrov.....	1961
PCR – AN INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC METHOD INCLUDED IN THE EDUCATIONAL PROGRAM IN BIOLOGY AND CHEMISTRY FOR FOREIGN STUDENTS OF SPECIALIZED PREPARATORY LANGUAGE COURSE.....	1967
Vesselin Alexandrov.....	1967
Detelina Mileva	1967
THE TERMINOLOGICAL <i>NOMEN</i> IN CLINICAL TERMINOLOGY – NOMINATION, DENOTATION AND SOMETHING MORE.....	1973
Nadezhda Amudzhieva.....	1973
THE ARTISTIC MASTERY OF THE WRITER.....	1979
Zarije Nuredini	1979
VERBAL PERFECTIONS IN THE LIBERTY OF LOVE KARAVELOV	1983
Albena Baeva.....	1983
THE DISTINCTIVE AND CONTRASTIVE VALUE OF STRESS IN ALBANIAN LANGUAGE...	1987
Hana Radoniqi	1987
CHARACTERISTICS OF GREEK SCIENTIFIC TERMINOLOGY	1995
Antela Voulis.....	1995
ESP FOR LAW - CHALLENGES AND ISSUES	2001
Lulzime Kamberi.....	2001
Jona Kamberi.....	2001
NARRATIVE AND COMMENTATIVE TENSES IN ALBANIAN LANGUAGE.....	2007
Agnesa Hasimja – Pasha.....	2007
THE METHOD OF PROF. STANIO GEORGIEV IN STUDYING THE LANGUAGE AND STYLE OF YORDAN YOVKOV	2011
Albena Baeva.....	2011
LITERARY WORK AS A GENOCIDE INSPIRATOR - MORAL CHALLENGES IN EDUCATIONAL CURRICULUM.....	2015
Suada A. Džogović.....	2015
LOVE AND APPEARANCE VERSUS REALITY IN SHAKESPEARE’S OTHELLO AND KING LEAR.....	2021
Fatmire Isaki	2021
Arbena Fejzullaji	2021
EXPRESSIVE METAPHORS OF HEAD	2033
Albena Baeva.....	2033
DOCTRINE CHARACTERISTICS IN THE INTERPRETATION OF THE HOLY QUR’AN	2037
Abdulxhemil Nesimi.....	2037

RELIGIOUS INSTITUTIONS WITHIN SECULAR STATES: THE CASE STUDY OF ISLAMIC COMMUNITY OF BOSNIA-HERZEGOVINA.....	2043
Büşra Dillioğlu	2043
SEX SELECTIVE ABORTION AS A SOLUTION OF SON’S PREFERENCE.....	2051
Dorina Xhani	2051
APPROACHES TO INCREASE AWARENESS AND INVOLVEMENT OF CITIZENS IN THE SCIENCE OF INVASIVE ALIEN SPECIES IN BULGARIA.....	2059
Rumen Tomov	2059
Teodora Trichkova	2059
EVALUATION OF STRUCTURAL SIMILARITY INDEX FOR VISUAL IMAGE QUALITY ASSESSMENT.....	2065
Stevica Cvetković.....	2065
Saša V. Nikolić.....	2065
CONTEMPORARY ENVIRONMENTAL APPROACHES TO THE TRAINING IN THE CONSERVATION AND RESTORATION OF DOCUMENTARY CULTURAL HERITAGE.....	2071
Ivanka Yankova.....	2071
Iskra Tsvetanska	2071
THE IMPACT OF CULTURE IN ESTABLISHING IDENTITY	2075
Seyhan Murtezan Ibrahimî	2075
MEDIA, HEALTHY EATING AND THE CROOKED MIRROR	2081
Aneta Tosheva	2081
Jana Delipavlova-Mladenova	2081
THE TABLE AS A FUNCTIONAL CENTER OF BULGARIAN REVIVAL HOUSE.....	2089
Milena Dineva-Muleshkova	2089
KEY BENEFITS OF THE EUROPEAN AGENCY FOR SPECIAL NEEDS AND INCLUSIVE EDUCATION FOR THE BULGARIAN EDUCATIONAL SYSTEM AS ILLUSTRATED BY THE INCLUSIVE EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROJECT	2095
Slaveyah Goranova.....	2095
E - DOCUMENTATION IN PRESCHOOL INSTITUTIONS	2099
Bratislav Filipović	2099
Predrag Stevanović.....	2099
Luka Stošić.....	2099
MANAGEMENT OF HUMAN RESOURCES	2105
Marina Grubor	2105
Oliver Dimitrijevic	2105
Pavle Trpeski	2105
Miodrag Šmelcerović	2105
THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL STRUCTURE AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON PERFORMANCE OF EMPLOYEES IN THE MANUFACTURING SECTOR	2111
Jasna Pajkovska	2111
THE IMPACT OF THE CLIMATE CHANGE IN DEFINING DEVELOPMENT POLICIES.....	2115
Elena Gjuroska	2115
MODEL EFFICIENCY OF UTILIZATION OF AMMUNITION IN DEPENDENCE VALUE OF STORED SURPLUS AMMUNITION - THE COST OF THEIR STORAGE	2123
Nikolay Kamarashev	2123
Sevdalina Dimitrova.....	2123
ASSESSMENT OF MOTIVATION RELATED TO PARTICIPATION IN OUTDOOR SPORT TOURISM ACTIVITIES: THROUGH THE EXAMPLE OF STUDENTS FROM PRIVATE HIGH SCHOOL “YAHYA KEMAL” – STRUGA	2129
Liza Pantekovska.....	2129
Tanja Kitanovska Stojkovska	2129

SPORTS SCIENCES AND MULTICULTURALISM AS KNOWLEDGE MANAGEMENT	
CONSTITUENTS.....	2137
Danica PirsI	2137
Samir Ljajic	2137
COMPARISON OF QUALITIES OF ATTENTION BETWEEN STUDENTS FROM BASKETBALL AND VOLLEYBALL TEAMS IN THE UNWE -SOFIA, BULGARIA.....	2143
Spas Stavrev	2143
Petar Ivanov	2143
REPRESENTATION OF WOMEN SPORTS MANAGERS IN NATIONAL FOOTBALL ASSOCIATIONS.....	2149
Cvetanka Nevcheva	2149
Magdalena Damjanovska	2149
THE FITNESS COACH AS A SOCIAL PRESENCE.....	2155
Ivan Nedelchev	2155
SERVICE EFFICIENCY OF THE UNWE VOLLEYBALL PLAYERS AT THE 15 th EUROPEAN UNIVERSITY VOLLEYBALL CHAMPIONSHIP LODZ/ POLAND, 2019	2161
Petar Ivanov	2161
PROGRAM ACTIVITIES THROUGH SPORT DANCES – ANIMATION AND RECREATION	2167
Tanja Kitanovska Stojkovska	2167
Liza Pantekovska.....	2167
USE OF MOBILE APPLICATIONS AND THE INTERNET IN DEVELOPMENT OF SPORTS AND RECREATIONAL EXERCISES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA	2173
Andrijana Bojadzievska – Danevska	2173
Sasho Danevski.....	2173
STARTING GAME IN THE FUNCTION OF CORRECT PSYCHOPHYSICAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN	2179
Miloš Nikolić.....	2179

MULTILINGUALISM - FUNDAMENTAL PRINCIPLE OF THE EUROPEAN LANGUAGE POLICY

Marija Todorova

Faculty of Philology, University Goce Delchev – Shtip, Republic of N. Macedonia,
marija.todorova@ugd.edu.mk

Vesna Koceva

Faculty of Philology, University Goce Delchev – Shtip, Republic of N. Macedonia,
vesna.koceva@ugd.edu.mk

Abstract: Multilingualism is a natural human competence. All people are potentially multilingual and possess the ability to acquire not only one language but more, depending on the circumstances and the individual's needs and motivation. The knowledge of foreign languages is considered as an economic capital rather than as an individual's cultural wealth, as it is one of the most important skills considered by employers in the employee selection process (Araujo, Costa, Flisi, & Soto-Calvo, 2015). Multilingualism is important for social cohesion and worker mobility. This is a key point in the Resolution on a European strategy for multilingualism, adopted by the Council of the European Union in 2008. This paper focuses on multilingualism as one of the principles of European language policy. The introduction briefly explains the necessity for people to know foreign languages, the linguistic diversity and multilingualism in Europe and the necessity to encourage and promote multilingual learning. It also focuses on the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) which was officially published in 2001 and briefly explains what it contains. The paper further establishes a distinction between plurilingualism and multilingualism. There is a terminological interplay between these two terms, and therefore it is necessary to make a terminological distinction i.e. it is explained how to define plurilingualism and multilingualism. It also briefly explains the term multilingualism as a fundamental principle of the language policy and presents the objectives of the EU's language policy. Multilingualism is the ability of an individual to use more than one language, and also the coexistence of several linguistic varieties in one geographical territory or in one institution. The European Union composed of 28 Member States and 24 official and working languages, is not only interested in multilingualism in its institutions, but also to spread this concept to the member states and their citizens which is its main goal. This paper aims to present the linguistic diversity in the EU, to examine the role of multilingualism, its features as well as its impact on the EU's language policy for its member states. By implementing the language policy, the EU aims to achieve its principal goal, which is to promote and preserve linguistic and cultural diversity i.e. plurilingualism, to support language learning, to encourage all citizens to be multilingual or to acquire at least two languages apart from their native language.

Keywords: European Union, multilingualism, language policy, CEFR.

ПОВЕЌЕЈАЗИЧНОСТ – ФУНДАМЕНТАЛЕН ПРИНЦИП НА ЕВРОПСКАТА ЈАЗИЧНА ПОЛИТИКА

Марија Тодорова

Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, marija.todorova@ugd.edu.mk

Весна Коцева

Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, vesna.koceva@ugd.edu.mk

Резиме: Повеќејазичноста е природна човечка компетенција. Сите луѓе се потенцијално повеќејазични и поседуваат способност за владеење не само на еден јазик туку на повеќе и тоа во зависност од условите, потребите и мотивацијата на личноста. Познавањето на странски јазици повеќе се смета како економски капитал отколку како културно богатство на една единка, затоа што тоа претставува една од најважните вештини, која се зема предвид при изборот на работната рака од страна на работодавците (Araujo, Costa, Flisi, & Soto-Calvo, 2015). Повеќејазичноста е важна за социјалната кохезија и мобилноста на работниците. Ова е клучна точка во Резолуцијата за европска стратегија за повеќејазичност, издадена од Советот на Европската унија во 2008 година. Овој труд посветува внимание на повеќејазичноста како еден од принципите на европската јазична политика. Во воведот накратко се објаснува потребата од познавање на странски јазици, јазичната разновидност и мултилингвалноста во Европа и потребата од поттикнување и

промовирање на учењето на повеќе јазици. Во воведот, исто така, се посветува внимание на Заедничката Европска Референтна Рамка за јазици (ЗЕЕР), официјално издадена во 2001 год. и накратко се објаснува што содржи истата. Во продолжение на трудот се прави дистинкција помеѓу поимот плурилингвизам и поимот мултилингвизам. Постои извесна термилошка интерференција меѓу овие два поима и затоа се јавува потреба од термилошко разграничување т.е. треба да се објасни што се подразбира под плурилингвизам, а што под мултилингвизам. Исто така, накратко се појаснува терминот повеќејазичност како фундаментален принцип на јазичната политика и се наведуваат целите на јазичната политика на Советот на Европа. Поимот повеќејазичност означува способност за говорење на повеќе јазици, но и коегзистенција на повеќе јазични форми на една географска територија или пак во една институција. Европската унија, како меѓувладина заедница на 28 земји-членки со 24 службени и работни јазици, не е заинтересирана само за повеќејазичност во нејзините институции, туку нејзина цел е да го шири овој концепт во земјите-членки и кај граѓаните. Овој труд има за цел да ја претстави разновидноста на официјалните јазици на ЕУ, да ја истакне улогата на повеќејазичноста, нејзините основни карактеристики, како и нејзиното влијание врз јазичната политика на ЕУ за нејзините земји-членки. Со јазичната политика која се спроведува, ЕУ се стреми кон остварување на својата главна цел, а тоа е да ја чува и промовира јазичната и културната разновидност односно плурилингвизмот, да промовира познавање на јазици, да ги поттикнува сите граѓани да бидат повеќејазични односно да усвојат најмалку два јазика покрај мајчиниот јазик.

Клучни зборови: Европска унија, повеќејазичност, јазична политика, ЗЕЕР.

1. ВОВЕД

Главен фактор при формирање на јазичната политика е потребата од познавање на странски јазици. Таа потреба се јавува во многу области од секојдневниот живот: развојот на меѓународните односи, дипломатијата, развојот на трговијата со странство, размена на научен кадар, превод на научна и уметничка литература, образовниот систем (размена на студенти) итн. Познавањето на странски јазици повеќе се смета како економски капитал отколку како културно богатство на една единка, затоа што тоа претставува една од најважните вештини, која се зема предвид при изборот на работната рака од страна на работодавците. Така, може да се каже дека инвестирањето во изучување на странски јазици е од голема полза како за човекот како единка така и за општеството (Humburg, Beadle, Smith & Vale, 2017). Во 2005 год., по барање на Генералниот директорат за образование и култура беше направено истражување, во кое меѓудругото, се истакнуваат главните причини за усвојување на еден или повеќе јазици. Според анкетата која беше спроведена и координирана од Генералниот директорат за печат и комуникација, одморите во странство се главен поттик за учење јазици, но причините поврзани со работата стануваат се почести. Имено, на прашањето што ќе ги мотивира да учат други јазици, освен мајчиниот јазик, 35% од учесниците во анкетата посочиле „да патуваат во странство“, 32% ги користат јазиците на работа, 27% учат за лична сатисфакција или со цел да работат во друга земја, 23% за добивање подобра работа во земјата на живеење, 21% за да можат да ги разберат луѓето од други култури и 17% за да знаат јазик кој се зборува ширум светот, како и да бидат во контакт со луѓе од други земји. Иако со многу помал процент, како причини за учење на еден или повеќе јазици често се споменуваат и следните: да можат да студираат во друга земја (14%), да можат да користат интернет (7%), да го знаат јазикот што се зборува во семејството (5%), да се чувствуваат повеќе европски (4%) и слично (European Commission, 2006: 35). Мора да се истакне дека ова истражување не ги прикажува гледиштата на Европската комисија. До денес, сигурно има промени во однос на процентуалниот приказ, но веруваме дека тие се незначителни.

Европа е континент кој се состои од различни култури во кои се зборуваат разновидни јазици. Европската унија брои 28 земји членки и 24 официјални јазици (англиски, бугарски, грчки, германски, дански, естонски, ирски, италијански, летонски, литвански, малтешки, полски, португалски, романски, словачки, словенечки, унгарски, фински, француски, холандски, хрватски, чешки, шпански, шведски) (European Union, n.d.). Поголемиот број на земји-членки наспроти бројот на официјални јазици се должи на фактот дека некои држави делат еден ист официјален јазик. На пример, Германија и Австрија го делат германскиот јазик, Грција и Кипар го употребуваат грчкиот јазик итн. Под „официјални јазици“ се подразбираат јазиците кои се користат за комуникација меѓу институциите и надворешниот свет, додека „работни јазици“ се јазиците кои се употребуваат за меѓусебна комуникација на институциите на ЕУ, за состаноци во рамките на институциите, како и јазиците кои се користат од страна на вработените во самите институции. Од сите 24 официјални јазици, англискиот јазик е најмногу зборуван странски јазик низ цела Европа. Имено, 38% од анкетираниите граѓани на ЕУ изјавиле дека покрај својот мајчин јазик, можат да комуницираат и на англиски јазик, 14% посочуваат дека зборуваат француски или германски јазик и 6% дека зборуваат шпански или руски (European Commission, 2006: 12). Се претпоставува дека со проширувањето на Европската унија,

балансот меѓу францускиот и германскиот јазик полека се менува односно дека повеќе граѓани во новите земји-членки зборуваат германски јазик во однос на француски или шпански јазик. Во однос на тоа колку често се употребуваат странските јазици, 47% од граѓаните на ЕУ кои знаат барем еден странски јазик, изјавиле дека ги користат скоро секој ден, 48% ги користат често, но не секој ден, а 75% од испитаниците одговориле дека зборуваат странски јазици само повремено (European Commission, 2006: 16). Ако се земат предвид јазиците кои се зборуваат секојдневно, водечкото место повторно го зазема англискиот јазик. 31% од оние кои го знаат англискиот јазик како странски јазик изјавиле дека го користат скоро секој ден, 22% секојдневно зборуваат шпански или германски јазик, 16% руски, 13% француски а дури 53% не користат ниту еден јазик (European Commission, 2006: 16). Сликата за соодносот е различна ако се земат предвид јазиците кои се зборуваат често или повремено. Голем дел од граѓаните на ЕУ (68%) сметаат дека освен мајчиниот јазик, за личен развој и кариера најкорисно би било да се знае англиски јазик, 25% сметаат дека францускиот би бил корисен, 22% германскиот, на четвртото место со 16% се наоѓа шпанскиот јазик, а 10% од испитаниците одговориле дека не гледаат никакви придобивки од познавање друг јазик освен нивниот мајчин јазик (European Commission, 2006: 30).

ЕУ сака да се разликува од другите, како на пример од Соединетите Американски Држави со тоа што се смета за дом на сите култури и јазици на нејзината територија, овозможувајќи им да се надолжуваат едни со други и да се развиваат. Уште од самиот почеток на ЕУ, мултикултурализмот и повеќејазичноста се главна цел на Унијата и основни карактеристики на Европа, а промовирањето и поддршката на повеќејазичноста се само дел од фундаменталните принципи при формирање на европската јазична политика. Европската унија практично реализира јазична политика која покрај другото, го дефинира и местото на јазиците во образовниот систем. Таа наложува да се направат промени во образовниот систем т.е. да се направат реформи во процесот на изучување на странските јазици. Овие промени би се однесувале како на промени во развојот на наставните програми, наставните планови, учебници, испити така и на промени во организацијата на наставниот процес т.е. на начинот на предавање на странските јазици. Станува збор за планирање и воведување на повеќејазична настава која всушност би ги подготвила учениците и студентите за повеќејазичниот свет (European Commission, 2016). Како основа за тие реформи во наставата по странски јазик се употребува „Заедничката европска референтна рамка за јазици“ официјално издадена во 2001 год. Заедничката европска рамка точно и прецизно ги определува и дефинира целите на наставата по странски јазици, насочена кон развој на повеќејазичноста. Тие се променети и целта на повеќејазичната настава по странски јазици веќе не е совладување на различни јазици, изучувани изолирано еден од друг, туку таа всушност е развој на спектар на јазици. Заедничката европска рамка се состои од 9 глави. Во глава 1 се определуваат целите, задачите и функциите на политиката на Советот на Европа и подетално и конкретно се објаснува поимот „повеќејазичност“. Во глава 4, покрај краткото споменување на некои од важните аспекти на „многујазичноста“ се претставуваат и компетенциите на оние кои што ги изучуваат јазиците. Во глава 6 подетално се разгледува концептот на повеќејазичноста во врска со мултикултурализмот, развојот на повеќејазична компетенција, но исто така се опишуваат и процесите на учење и предавање на јазиците. Во глава 8 се проучува примената на јазичната разновидност во процесот на разработување на наставните планови и програми.

2. ПЛУРИНГВИЗАМ НАСПРОТИ МУЛТИЛИНГВИЗАМ

Како што веќе споменавме, во глава 1 од Заедничката европска референтна рамка за јазици детално и конкретно се објаснува поимот „повеќејазичност“. Многу често се поставува прашањето „Што всушност значи поимот „повеќејазичност“ и на што се однесува?“ Овде се јавува потреба од термилошко разграничување на поимот плурилингвизам и поимот мултилингвизам. Постои извесна термилошка интерференција меѓу овие два поима и затоа треба да се објасни што се подразбира под плурилингвизам, а што под мултилингвизам. Според Клод Тришо (Truchot, 1994) терминот *плурилингвизам* треба да се употребува за да се опише ситуација на соживот на јазици и на постоење на повеќе јазични заедници во конкретен простор, додека терминот *мултилингвизам* се употребува за да се опише ситуација на познавање и употреба на повеќе јазици од страна на една индивидуа. Во Заедничката европска рамка се наведува дека „Плурилингвизмот се разликува од мултилингвалноста, што е термин кој означува познавање на неколку јазици, или коегзистенција на различни јазици во дадено општество. Мултилингвалноста може да се постигне со едноставна диверзификација на јазиците што се нудат во конкретно училиште или во конкретен образовен систем, или така што учениците ќе се охрабруваат да учат повеќе од еден странски јазик, или така што ќе се редуцира доминантната позиција на англискиот јазик во меѓународните комуникации. Плурилингвалниот пристап излегува од овие граници и го нагласува фактот дека кога јазичното искуство на еден поединец во културниот контекст на јазикот се шири, од јазикот што се користи во семејството до

јазикот на поширокото општество, а потоа до јазиците на другите луѓе (без оглед дали се научени во училиште, на факултет, или преку директни контакти), поединецот не ги чува овие јазици и култури во строго разграничени ментални прегради, туку гради една комуникациска компетенција кон која свој придонес даваат сите јазични знаења и искуства, и во која јазиците влегуваат во меѓусебни односи и заемни дејства (ЗЕЕР, 2012: 4, 5).“ Така, плурилингвизмот имплицира не само јазична разновидност туку и културна разновидност, односно навлегува во доменот на мултикултурализмот т.е. плурикултурализмот.

3. ПОВЕЌЕЈАЗИЧНОСТ - ФУНДАМЕНТАЛЕН ПРИНЦИП НА ЕВРОПСКАТА ЈАЗИЧНА ПОЛИТИКА

Поимот повеќејазичност означува способност за говорење на повеќе јазици, но и коегзистенција на повеќе јазични форми на една географска територија или пак во една институција. ЕУ не е заинтересирана само за повеќејазичност во нејзините институции, туку нејзина цел е да го шири овој концепт во земјите-членки и кај граѓаните. Во 2007 година Унијата отвори позиција Европски комесар за повеќејазичност за унапредување и заштита на повеќејазичноста во земјите-членки. Еден од комесарите за повеќејазичност, Леонард Орбан, чиј мандат започна на 1 јануари 2007 година и заврши на 9 февруари 2010 година, има прилично прагматичен пристап кон ова прашање. Тој се обидува да ги потенцира предностите на повеќејазичноста за граѓаните на ЕУ, давајќи им конкретни примери за тоа како познавањето на повеќе јазици може да има позитивно влијание врз нивната кариера или нивниот бизнис (Orban, 2009). Работата што ја извршува Европскиот комесар се однесува на поттикнување и промовирање на повеќејазичноста во земјите-членки. Според она што може да се сретне во дел од неговите говори, главна цел на европската политиката за повеќејазичност е да се поттикне учењето на јазици и да се промовира јазична различност во општеството; да се промовира здрава повеќејазична економија; и да им се овозможи на граѓаните пристап до законодавството на Европската унија на своите јазици (Kuźelewska, 2014: 153). Од тука, како што веќе неколку пати беше истакнато, повеќејазичноста е фундаментален принцип на Европската јазична политика. Според ЗЕРР, Заедничката Европска Референтна Рамка за јазици (ЗЕЕР, 2012: 4), целите на јазичната политика на Советот на Европа се:

- да се подготват сите Европејци за предизвиците што ги очекуваат поради засилената меѓународна мобилност и сè поблиската соработка, не само на полето на образованието, културата и науката туку и во подрачјето на трговијата и индустријата;
- да се промовираат заемното разбирање и толеранцијата, почитувањето на идентитетите и културната разновидност преку развивање на поефективна меѓународна комуникација;
- да се одржуваат и развиваат богатството и разновидноста на европскиот културен живот преку подобро меѓусебно запознавање на националните и регионалните јазици, вклучувајќи ги и јазиците кои помалку се предаваат;
- да се задоволат потребите на мултилингвална и мултикултурна Европа преку значително развивање на способноста на Европејците меѓусебно да комуницираат без оглед на јазичните и културните граници, што бара да се охрабрува одржлива, доживотна активност, поставена на организирана основа и финансирана на сите нивоа на образование од надлежните тела;
- да се избегнат опасностите што би можеле да произлезат од маргинализацијата на оние на коишто им недостигаат потребните вештини за комуникација во една интерактивна Европа.

4. ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПОВЕЌЕЈАЗИЧНОСТА

Според ЗЕРР, Заедничката Европска Референтна Рамка за јазици (ЗЕЕР, 2006, цит. од Стојчева) основните карактеристики на повеќејазичноста се:

- Повеќејазичноста е комплексна комуникативна способност, вклучувајќи ги сите јазици кои ги владее некоја личност (ЗЕЕР, 2006: 15,163)

- Знаењето и искуството стекнати преку изучувањето на јазикот кој го владее некоја личност се раширува во неговата културна средина почнувајќи од јазикот во семејството, преку јазикот на целото општество па сè до други јазици кои се изучуваат во училиште или се совладуваат кога сме во директен контакт со соговорници кои зборуваат различен јазик од нашиот. Овие јазици и култури не се „складираат“ во одделни ментални сфери туку заемно се поврзани.

- Во повеќејазичната комуникативна компетенција јазиците се заемно поврзани и заемно си дејствуваат.

- Јазичните и културни компетенции за еден јазик ги модифицираат компетенциите за друг јазик.

- Повеќејазичната компетенција е дел од мултикултурната компетенција. Но развојот на комуникативната способност и развојот на културната компетенција не се секогаш заемно поврзани.

- Повеќејазичната и мултикултурната компетенција се променливи и нерамномерни затоа што единката се стекнува со различно ниво на компетенции за различните јазици што ги изучува и мултикултурниот профил се разликува од многујазичниот профил на личноста (ЗЕЕР, 2006: 163)

- Повеќејазичната и мултикултурната компетенција дозволува комбинации и промени од различен вид. Тоа значи дека се овозможува "префрлање" од еден јазик на друг, употреба на мешани јазични форми и посредување помеѓу јазиците.

Заедничката Европска Референтна Рамка точно и прецизно ги определува и дефинира целите на наставата по странски јазици, насочена кон развој на многујазичноста. Тие се променети и целта на многујазичната настава по странски јазици веќе не е совладување на различни јазици, изучувани изолирано еден од друг, туку таа всушност е развој на спектар на јазици.

Учењето на јазици и развојот на многујазичната компетенција се разгледуваат како задача за цел живот. Образовните системи треба да го рашират спектарот на јазици, кои можат да се избираат од страна на заинтересираните и со тоа да осигурат можност за развој на многујазичната компетенција кај истите. Треба да се поттикнува мотивацијата, способноста, самодовербата кај младите пред новите предизвици надвор од училиштето. Одговорноста на образовните институции, на комисиите за проверка на знаењето, на наставниците и професорите не треба да се ограничува до постигнувањето на определено ниво на знаење туку треба да продолжи и понатаму, преку спроведување на процес за учење и усовршување во текот на целиот живот.

5. ЗАКЛУЧОК

Јазикот е средство кое ни овозможува да комуницираме едни со други, да ги разбереме другите култури, да ги градиме нашите заеднички вредности. Живееме во свет со многу различности и затоа како што наведува и Европската унија треба да се почитуваат културните, верските и јазичните различности. Од истражувањето коешто го спроведовме преку консултирање на релевантна литература, можеме да заклучиме дека Унијата посветува големо внимание и придава големо значење на разновидноста. Официјална и стратешка цел на Европската Унија е да ја чува и промовира јазичната и културната разновидност односно плурилингвизмот, да промовира познавање на јазици, да ги поттикнува сите граѓани да бидат повеќејазични односно да усвојат најмалку два јазика покрај мајчиниот јазик (European Parliament, 2019: 2). Европскиот комесар Орбан цврсто верува дека јазиците отвораат нови можности, врати за нови искуства; и тие можат да го насочат патот кон поинклузивна, просперитетна Европа за сите граѓани. Затоа, промовирањето на повеќејазичноста во различните политики на ЕУ, како културата, образованието, комуникацијата и вработувањето е во центарот на неговото внимание и главна цел на неговото работење. ЕУ треба да им докаже на своите граѓани дека усвојувањето на повеќе јазици може да биде клуч за подобра иднина. Европејците имаат многу позитивен став во однос на повеќејазичноста. Дури 98 проценти од граѓаните на Европа сметаат дека зборувањето на уште еден странски јазик е од исклучителна важност за иднината на нивните деца (European commission, 2012: 7). 19% од населението во Европа зборува уште еден странски јазик; четвртина од населението зборува два странски јазика, а 10% зборува три и повеќе.

Повеќејазичноста е фактор-плус за европска интеграција, конкурентност и за подобри работни места. Како што веќе споменавме, мултикултурализмот и повеќејазичноста се главна цел на Унијата и основни карактеристики на Европа, а промовирањето и поддршката на повеќејазичноста се само дел од фундаменталните принципи при формирање на европската јазична политика. Европската унија практично реализира јазична политика која покрај другото, го дефинира и местото на јазиците во образовниот систем. Таа наложува да се направат промени во образовниот систем т.е. да се направат реформи во процесот на изучување на странските јазици. Учењето на јазици и развојот на многујазичната компетенција се разгледуваат како задача за цел живот. Образовните системи треба да го рашират спектарот на јазици и со тоа да осигурат можност за развој на многујазичната компетенција. Тоа значи дека образовниот систем треба да се посвети на повеќејазичноста, на предавање на различни јазици паралелно или еден по друг што всушност претставува и предмет на јазичната политика. Мора да бидеме сигурни дека на учениците во сите земји во Европа ќе им биде овозможено да добијат соодветно образование за да стекнат соодветно знаење и вештини, вклучително и интеркултурни и плурилингвални компетенции со што би се чувствувале подготвени за повеќејазичниот свет.

ЛИТЕРАТУРА

Заедничка европска референтна рамка за јазици: учење, настава и оценување (2012). Скопје: Филолошки Факултет „Блаже Конески“ - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

- Стойчева, Д. (2008). Многоезичността в чуждоезиковото обучение. В сп. *Чуждоезиково обучение* 5. 4-9. София: Св. Климент Охридски.
- Стойчева, М. (2006). *Европейска Езикова Политика*. София: Св. Климент Охридски.
- Araujo, L., Costa, P., Flisi, S., & Soto-Calvo, E. (2015). *Languages and Employability*. doi: 10.2788/860807.
- Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (European Commission), & ICF Consulting Services Ltd. (2016). Language teaching and learning in multilingual classrooms. doi: 10.2766/766802.
- European Commission (2006). Europeans and their languages. Retrieved from https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf
- European Commission (2012). Europeans and their languages. Retrieved from https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf
- European Union (n.d.). EU Languages. Retrieved from https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_en
- Orban, L. (2009). Is there a future for linguistic diversity in Europe? Retrieved from https://ec.europa.eu/archives/commission_2004-2009/orban/news/docs/speeches/091207_Speech_Universite_Rennes/091207_Speech_Universite_Rennes_EN.pdf
- Hériard, P. (2019). European Parliament: Language Policy. Retrieved from http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_3.6.6.pdf?fbclid=IwAR0XIUsDLFCdydXbZK79fm-jKOvBNtPrHjnDoyWr3wjoJu4n4OSP6GKcIY
- Humburg, M., Beadle, S., Smith, R., & Vale, P. (2017). Study on foreign language proficiency and employability. European Union. doi: 10.2767/908131.
- Kuźelewska, E. (2014). Unity in Diversity. The Language Policy of the European Union. 38. 151-165. 10.2478/slgr-2014-0037.
- Truchot, C. (1994). *Le plurilinguisme européen. Théories et pratiques en politique linguistique*. Paris: Éditions Champion.